

**Tobis, půjčovna filmů spol. s r. o.,
filiálka v Praze**

(1937) 1939–1950

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Tobis, půjčovna filmů spol. s r.o., filiálka v Praze
Časový rozsah pomůcky:	(1937) 1939–1950
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	197
Evidenční číslo pomůcky:	106
Jméno zpracovatele:	PhDr. Schwippel Jindřich
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2008

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	IV
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	IV
V.	Obsahový rozbor archivního souboru	V
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	V
VII.	Použité prameny a literatura	V
VIII.	Inventární seznam	1

II. Vývoj původce archivního souboru

Pod německým názvem Tobis-Filmverleih, G.m.b.H., Filiale Prag a českým Tobis-půjčovna filmů s. s r.o. byla tato německá firma zapsána do rejstříku Krajského soudu obchodního v Praze (dále jen KSO Praha) dne 28. srpna 1939. Adresa firmy byla: Praha XII., Hooverova 2a (od 25. ledna 1941 změněna na Praha I., Příkopy 31). Živnostenský list firmě udělil Magistrát hlavního města Prahy, odd. Vinohrady pod č. 82.649/39-II.ř.4/1692a.

Mateřská a zakládající firma téhož jména byla zapsána do rejstříku (Amtsgericht Berlín) dne 27. června 1937; sídlo: Berlín, Friedrichsstrasse 100. Předmětem podnikání bylo „půjčovna filmů a filmové zastoupení“. Němečtí jednatele pražské filiálky byli Rudolf Müllan a Otto Hofmann (sic) – oba sudetští Němci, kteří bydleli v Praze. Podle záznamů v ročence Compass (díly 1941, 1942, 1943) ve firmě ještě figurují s funkcí „Inlandsvertreter“ postupně Willhelm Friedrich Linsenmeier a Hans Fischer (Berlín).

V roce 1941 měla firma 8 českých zaměstnanců, devátý byl jediný německý státní příslušník a nejlépe placený pracovník Müllan, jeho roční provize byla v r. 1941 60.000,- K. O činnosti firmy nejsou dochovány žádné podrobněji informující doklady; lze soudit, že se její činnost nelišila od jiných pražských půjčoven. V období 1940–1941 měla firma 25 zaměstnanců. Zachované bilance (inv. č. 21–33) svědčí o tom, že to nebyla firma ztrátová. Netto zisk za období 1940–1941 byl 84.574,- K, 1941–1942 byl již 1.107.361,- K; 1942 až 31. 5. 1944 pak 91.619,- K.

Nicméně dne 18. listopadu 1942 bylo v Berlíně rozhodnuto o likvidaci firmy. Byl to ale jen logický důsledek likvidace mateřské firmy v Berlíně. Podmínkou likvidace pražské filiálky, jíž byl pověřen druhý z jednatelů – Otto Hofmann, bylo předání majetku do Berlína a formální zrušení filiálky. Hofmann provedl v zásadě všechny potřebné kroky; movitý inventář byl prodán firmě Elektafilm. Šlo o „stroje“ za 20.000,- K, reklamní materiál za 75.000,- K a kopie filmů za 130.000,- K. Do května 1945 Hofmann nestihl zajistit pouze výmaz z rejstříku. Po firmě nezbyl žádný majetek, ale také žádné nesplacené závazky.

Písemnosti půjčovny převzal v říjnu 1945 budoucí český likvidátor Dr. Oldřich Bureš ve funkci „právního úředníka Státní půjčovny filmů“ a to v kanceláři bývalého Svazu sokolských a jiných biografů v Jugoslávské ulici na Vinohradech (bývalá Maděrova škola).

Spisy pak byly predisponovány do prostor rovněž likvidované firmy Tobis-Šlechta v Nuslích, Jaromírova ul.; důvodem byl omyl v evidenci daňového úřadu, který vedl společné daňové konto pro obě firmy.¹

Kvůli tomuto omylu a neschopnosti příslušných úředních míst zařídil likvidaci až poslední likvidátor, zkušený Dr. Karel Myška, a to 17. dubna 1950!² (Zápis v rejstříku C XX-251/57). Likvidační náklady převzal Čs. státní film.

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Jak již bylo uvedeno výše, spisy likvidované firmy Tobis-Filmverleih byly díky omylu v evidenci daňového úřadu uloženy společně s dokumenty z proveniencí rovněž likvidované firmy Tobis-Šlechta. Pravděpodobně tak došlo k promísení spisů obou firem, které přetrvalo i po dobu uložení v podnikovém archivu Ústředního ředitelství československého státního filmu (dále jen PA ÚŘ ČSF). Po likvidaci PA ÚŘ ČSF v roce 1990 pak písemnosti převzal v roce 1991 bez předávacího protokolu a jakýchkoli evidenčních pomůcek Český filmový ústav, jehož nástupnickou organizací je Národní filmový archiv (dále jen NFA).³ Skutečnost, že se jedná o dva odlišné původce, byla odhalena po započetí pořádku fondu Tobis-Šlechta (list NAD č. 57) v říjnu 2008.

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

O způsobu vedení spisové služby ve firmě není nic známo, lze soudit, že byla vedena s německou důkladností. Nicméně likvidátor Dr. Bureš si stěžuje poplatkovému úřadu (30. 7. 1947), že „spisový materiál byl po německém likvidátoru Hofmannovi v desolátním a kusém stavu“⁴. Poválečné spisy jsou jen dalším svědectvím o stále se zvyšujícím chaosu v úřadování „příslušných míst“ a mezerách v nižší legislativě. Současné množství spisů je menší než to, které bylo zapsáno jako uložené „ve skladišti Jaromírova ul.“. Poválečný i válečný papír je velmi nekvalitní a životnost zejména průklepových papírů nebude dlouhá. Po oddělení písemností od dokumentů firmy Tobis-Šlechta byla provedena vnitřní skartace – vyloučeny byly poměrně hojné

¹ Viz sdělení Dr. Bureše ze dne 13. května 1948, inv. č. 20.

² Dr. K. Myška vystřídal Dr. O. Bureše ve funkci po svém jmenování dne 11. února 1949.

³ Rozhodnutí Ministra kultury ČR č. 31/1992 ze dne 8.10. 1992, č.j. 10625/92.

⁴ Viz inv. č. 20.

duplikáty a multiplikáty. Vzhledem k malému rozsahu fondu nebyly vyhotoveny žádné rejstříky.

V. Obsahový rozbor archivního souboru

Torzo písemností, které tvoří fond Tobis-půjčovna filmů, je spíše jen malým náhrobním kamenem této firmy, než významnějším historickým pramenem. Naopak velmi zajímavý je právní elaborát o neplatnosti tzv. kopírovací licence firmy Tobis-Tonbild, který se k písemnostem dostal zřejmě nějakým nedopatřením.

Asi jen dobrý znalec účetnictví by mohl získat nějaké další zajímavé informace z dochovaného účetního materiálu. V každém případě z nich nemůžeme plně rekonstruovat jména všech kin a všech exploatovaných titulů, ani jména všech českých zaměstnanců či firem, s nimiž pražská půjčovna Tobisu spolupracovala⁵.

Fragment materiálů byl rozříděn do následujících skupin:

- I. Základní dokumenty
- II. Personálie
- III. Korespondence (protektorátní s KSO Praha, poválečná o likvidaci)
- IV. Bilance a účetní materiál
- V. Cizí materiál

VI. Záznam o uspořádání fondu a sestavení pomůcky

Materiály společnosti Tobis-půjčovna filmů jsou uloženy v depozitáři NFA na Hradištku v jednom kartonu. Fond uspořádal, úvod sepsal a inventární seznam sestavil PhDr. Jindřich Schwippel ve spolupráci s Mgr. Tomášem Lachmanem v listopadu 2008.

Dne 14. 3. 2013 byl ze sbírky reklamních materiálů převzat 1 tisk s nabídkou filmů pro sezonu 1939/1940. K fondu Tobis, půjčovna filmů s. r. o. byl přiřazen pod signaturou VI. Dodatky jako inventární číslo 39. (Petr Hasan)

VII. Použité prameny a literatura

Národní filmový archiv, fond Tobis, půjčovna filmů spol. s r.o., filiálka v Praze.

⁵ Zdá se, že to byl především Herafilm (Cyrila Tušlová) – firma zaměřená na kopírování filmů a dále též Elektafilm a Pragfilm.

VIII. Inventární seznam

<i>Inv. č.</i>	<i>Sign.</i>	<i>Obsah</i>	<i>Časový rozsah</i>	<i>Č. evid. jednotky</i> ⁶
I. Základní dokumenty				
1		Tobis, Filmverleih, G. m. b. H., Berlín – zápis do obchodního rejstříku; německy. ⁷	1937	1
2		Tobis, půjčovna filmů, spol. s r. o., filiálka v Praze – zápis do rejstříku KSO Praha; česky, německy.	1939	1
3		Členský list Grémia českého obchodnictva.	1939	1
4		Živnostenský list (vydal Magistrát hl. m. Prahy); německy.	1939	1
5		Výpis z rejstříku KSO Praha; česky, německy.	1942	1
6		Notářský zápis z valné hromady Tobis Filmverleih Berlín – likvidace společnosti; německy.	1942	1
7		Výtah z rejstříku KSO Praha – stanovení likvidátora; německy.	1943	1
8		Státní půjčovna filmů jmenuje O. Bureše likvidátorem.	1945	1
9		Zápis o převzetí firmy Státní půjčovnou filmů.	1945	1
10		Ministerstvo informací – jmenování likvidátorů.	1948	1
11		Výpis změn v rejstříku.	1948	1
12		Ministerstvo informací – jmenování K. Myšky likvidátorem-správce.	1949	1
13		Zápis o výmazu firmy.	1950	1
14		Úřední listy – záznamy z rejstříku KSO.	1939–1950	1
15		Organizační řád firmy Tobis Filmkunst; německy.	1939	1
II. Personálie				
16		Fragment záznamu o mzdách a zdanění; česky, německy.	1941–1947	1
17		Žádost o zvýšení mzdového tarifu; německy.	1941	1
18		Honorář likvidátora O. Bureše.	1948	1

⁶ Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

⁷ Není-li uvedeno jinak, jsou dokumenty v českém jazyce. Pokud není uvedeno jinak, jedná se o strojopis.

III. Korespondence

19	Styk s KSO Praha, centrálou Tobis v Berlíně, Českomoravským filmovým ústředím; česky, německy.	1939–1948	1
20	Korespondence o likvidaci.	1946–1950	1

IV. Účetní materiál

IV/a *Bilance s přílohami*⁸

21	Bilance 1.7. 1939–30.6. 1940; německy. [*1]	1939–1940	1
22	Zahajovací bilance k 1.7. 1940; německy. [*2]	1940	1
23	Zahajovací bilance k 31.12. 1940; německy. [*1, *2]	1940	1
24	Předběžná bilance k 30.4. 1941; německy.	1941	1
25	Předběžná bilance k 31.3. 1941; německy.	1941	1
26	Předběžná bilance k 30.6. 1941; německy.	1941	1
27	Předběžná bilance k 31.12. 1941; německy. [*2]	1941	1
28	Předběžná bilance k 31.3. 1942; německy.	1942	1
29	Bilance k 31.5. 1942; německy. [*1, *2, *3]; Pomocná kniha (21.5.–17. 10. 1942) ⁹	1942	1
30	Bilance k 31.12. 1943 a rozpočet na rok 1944; německy. [*1]	1943–1944	1
31	Hrubá bilance k 31.3. 1944; německy. [*1]	1944	1
32	Hrubá bilance k 30.4. 1944; německy. [*1]	1944	1
33	Likvidační bilance.	1949	1

IV/b *Další účetní materiál*

34	Osnova a rozvrh účtu pro kina; česky, německy.	b. d.	1
35	Zpráva o kontrole účetnictví z 25.11. 1944; německy.	1944	1
36	Listy kont; německy.	1940–1942	1
37	Daň výdělková (výkazy, korespondence); německy.	1939–1943	1

V. Cizí materiál

38	Právní elaborát o kopírovací licenci Tobis-Tonbild (Dr. Lesař); česky, německy.	1948	1
----	---	------	---

⁸ *1: seznam distribuovaných filmů; *2: debet a kredit jednotlivých kin; *3: inventář pracovišť.

⁹ Volné listy (20 fol.).

VI. Dodatky¹⁰

39	Nabídka filmů pro sezonu 1939/40	[1939]	1
----	----------------------------------	--------	---

¹⁰ Dodatky byly převzaty ze sbírky reklamních materiálů a k fondu Tobis, půjčovna filmů s. r. o. byly přiřazeny 14. března 2013.

Název archivní pomůcky: Tobis, půjčovna filmů spol. s r.o.,
filiálka v Praze

Časový rozsah pomůcky: (1937) 1939–1950

Počet evidenčních jednotek: 1 karton; (1937) 1939–1950
1 úřední kniha; 1942

Počet inventárních jednotek: 39

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,12 bm

Stav ke dni: 14. 3. 2013

Archivní fond zpracoval: PhDr. Schwippel Jindřich

Pomůcku sestavil: PhDr. Schwippel Jindřich
Mgr. Lachman Tomáš

Počet stran: V + 4

Číslo jednací: NFA 2546/2008

Pomůcku schválil: 11. 12. 2008
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název fondu: **Tobis, půjčovna filmů spol. s r. o., filiálka v Praze**

Datum provedení Generální inventury NAD: 14. 3. 2013

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.¹¹</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	1			
Kartotéky				
Kartotéky	1	36	1	
Tisky				
Tisky po roce 1800	2	15, 39	1	

Ověřená metráž: 0,12 bm

Vyhotovil: Petr Hasan

¹¹ Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.